

ÚVOD

Je optimismus pro zdraví a dlouhý život (ve zdraví) výhodou, či spíše rizikem? Starají se lépe o své zdraví (čestí) optimisté, nebo pesimisté?

Není jednoduché rozhodnout, zda to jsou optimistická, či pesimistická očekávání, která vedou člověka k větší pozornosti ve vztahu ke svému zdraví i větší péči. Stojí proti sobě na jedné straně poněkud nerealistická víra ve vlastní nezranitelnost, spojená s aktivním postojem k životu a nadějeplnými vyhlídkami, a na druhé straně větší citlivost k stinným stránkám života, která může vést k různým preventivním opatřením a reálné snaze vyhnout se rizikům.

Publikace, kterou otevíráte, přináší řadu informací a zjištění, jejichž cílem je zmapovat celou vyznačenou oblast zájmu, aby bylo v závěru možné dát na tyto otázky jasnější odpověď.

V první kapitole představujeme optimismus a pesimismus jako filozofické kategorie ve stručném historickém přehledu. Následuje vymezení současných psychologických konstruktů optimismu a pesimismu. Od čtvrté kapitoly sledujeme tyto konstrukty optimismu a pesimismu v kontextu zdraví a chování souvisejícího se zdravím. Závěrečná kapitola je věnována úvaze o kulturní podmíněnosti optimismu, pesimismu a jejich projevu.

V knize je uvedeno jedenáct původních empirických studií, které se vztahují k jednotlivým tématům a které dokumentují autorčinu pozornost dlouhodobě věnovanou dané problematice. Většina uvedených výzkumů byla realizována v průběhu čtyř na sebe navazujících výzkumných projektů podporovaných Grantovou agenturou České republiky, které autorka vedla jako hlavní řešitelka v Psychologickém ústavu FF Masarykovy univerzity. První studie vznikla v kontextu výzkumného projektu GA ČR č. 406/02/1040 *Předpoklady životní spokojenosti současné adolescence: osobnost, hodnoty a společenské perspektivy*, který byl řešen v letech

2002–2004. Odkazujeme též na některé výzkumné výstupy projektu probíhajícího v letech 2005–2007 GA ČR č. 406/05/0564 *Předpoklady životní spokojenosti a zdraví současných vysokoškolských studentů: tělesné sebepojetí, zdraví podporující chování a osobnost*. Studie č. 2 a 9 vznikly jako výstupy dílčích úkolů výzkumného projektu z let 2009–2011 GA ČR č. 406/09/0611 *Kognitivní předpoklady zdraví*. Nejvíce si ceníme výstupů dosud posledního výzkumného projektu GA ČR č. 13-19808S *Chování zdraví podporující a zdraví ohrožující: determinanty, modely, konsekvence*, který jsme realizovali v letech 2013–2016. V knize, jež je sama o sobě jedním z výstupů tohoto projektu, jsou představeny čtyři relativně velké studie řešené s jeho podporou. Jedná se o studie č. 6, 7, 8 a 10. Studie č. 6 (model optimismu) byla již v odlišném kontextu publikována jako jedna z dílčích kapitol kolektivní monografie *Chování související se zdravím: determinanty, modely a konsekvence* (Dosedlová et al., 2016), vydané rovněž v edici *Spisů Filozofické fakulty Masarykovy univerzity*. Její uvedení v propracovanější podobě i v této následné monografii považuje autorka za nutné z hlediska naplnění cílů práce – komplexně představit čtenářům současné konstrukty optimismu/pesimismu nejen teoreticky, ale i empiricky, na základě postupně realizovaných českých výzkumných studií. Zbývající uvedené výzkumy drobnějšího charakteru (studie č. 3, 4, 5 a 11) vznikly jako diplomové práce pod autorčíným vedením. Jak naplňování cílů grantových projektů, tak provedení samotných dílčích studií bylo vždy týmovou prací a spolupracovníci jsou v publikaci jmenovitě uvedeni, samotné studie jsou náležitě citovány.

Věřím, že čtenáře problematika životních iluzí, které mohou, ale také nemusí mít pozitivní dopad na život, zaujme a že pro sebe získá přínosné informace z oblastí dnes tak významné – z oblasti prevence zdraví, které se více či méně účastníme všichni tím, co pro své zdraví (ne)děláme každý den.

Jaroslava Dosedlová